

TE RĒHITA KI TE PŌTI I MUA
TŌ EKENGA

KI TE

18 TAU

TE PAKEKE

KEI ROTO NGĀ WHAKAUTU KI ĒNEI PĀTAI MŌ TE RĒHITA KI

TE PŌTI

WHAKATAKI

Ka āhei anō au ki te rēhita i mua i taku ekenga ki te 18 tau?

He aha te take me rēhita au?

TE TONO KI TE RĒHITA TAKITARO

E āhei anō au ki te rēhita takitaro?

E aukatihia mai au i te rēhita takitaro?

Me pēhea taku tono ki te rēhita takitaro?

He aha ngā mōhiohio hei tuku māku?

Ki hea au tiki puka rēhita?

Ka taea e au te rēhita mā te ipurangi?

Ka taea e au te whakahou i aku taipitopito mā te ipurangi?

He Māori au nō Aotearoa. Ka taea e au te kōwhiri ki tēhea rārangi ahau?

He hauā au. Ka taea e au te tiki āwhina ki te rēhita takitaro?

Ka ahahia taku puka rēhita ina whakahokia atu e au?

Ka aha ina eke au ki te 18 tau?

Me aha au mēnā ka neke kāinga noho au?

Me aha au mēnā ka whakarerekēhia tōku ingoa, taku mahi rānei?

Me aha au mēnā ka wareware au ki te whakahou i ngā taipitopito mōku?

ETAHI ATU MOHIOHIO

Me pēhea taku tiki mōhiohio atu anō?

Ka taea e au te tiki i ēnei mōhiohio ki roto i ētahi atu reo?

ME MĀTUA RĒHITA KOE KI TE PŌTI I ROTO I NGĀ PŌTITANGA PĀREMATA O AOTEAROA

MŌ ĒTAHI ATU MŌHIOHIO

TORO ATU KI ELECTIONS.ORG.NZ, WAEA RĀNEI KI

0800 ENROL NOW (0800 36 76 56)

Ia toru tau ka tū te Pōtitanga Whānui i Aotearoa ki te kōwhiri i te Pāremata hou me te Kāwanatanga hou. He rohe pōti Whānui me ngā rohe pōti Māori. He rārangi tō ia rohe pōti o ngā tāngata katoa e rēhita ana ki te pōti. Mēnā 18 o tau, neke atu rānei me te āhei ki te pōti e ai ki te ture me uru koe ki te rārangi. Mēnā 17 o tau ka taea e koe te rēhita takitaro. Ina rēhita koe me whakahou haere e koe ō taipitopito. Ko ngā Kairēhita Kaipōti, e mahi ana mā te New Zealand Post Ltd, ngā kaitiaki i te rārangi rēhita.

WHAKATAKI

KA ĀHEI ANŌ AU KI TE RĒHITA I MUA I TAKU EKE NGĀ KI TE 18 TAU?

Āe, ina eke koe ki te 17 ka taea e koe te “rēhita takitaro” mā te whakakī i tētahi puka rēhita “Enrolling to vote: Application”.

HE AHA TE TAKE ME RĒHITA AU?

Ina eke koe ki te 18 tau me mātua rēhita koe mēnā e āhei ana koe. Mā te rēhita e whai wāhi ai koe ki te pōti. Ko te pōtitanga te huarahi mōu ki te tohu ko ēhea tāngata me ēhea rōpū tōrangapū ka pōtihia ki te Whare Pāremata o Aotearoa i ia pōtitanga whānui. Ka whai wāhi anō koe ki te pōti i ngā pōtitanga kaunihera me ngā pōtihanga poari hauora ā-rohe me ngā tāpaetanga ā-iwi, pōtihanga motuhake hoki.

TE TONO KI TE RĒHITA TAKITARO?

E ĀHEI ANŌ AU KI TE RĒHITA TAKITARO?

Ka āhei koe ki te rēhita takitaro mēnā:

- Nō Aotearoa koe, e noho tūturu ana rānei koe ki Aotearoa, ā,
- 17 o tau, ā,
- Kua noho tūturu koe ki Aotearoa mō tētahi wā neke atu i te kotahi tau, ā,
- Kāore koe i te aukatihia ki te rēhita.

E AUKATIHIA AU KI TE RĒHITA TAKITARO?

Kāore e taea e koe te rēhita takitaro mēnā:

- He kirirarau koe nō Aotearoa e noho ana i waho o Aotearoa, ā, kāore anō koe kia hoki mai ki Aotearoa mō te 3 tau.
- He kainoho tūturu koe nō Aotearoa e noho ana i waho o Aotearoa, ā, kāore anō koe kia hoki mai ki Aotearoa mō te 12 marama.

(Kia mahara: He wā anō kāore e pā ēnei ture e rua. Hei tauira, mō ngā kaimahi kāwanatanga, ngā toa o Te Ope a Tūmataunga kei tāwāhi e mahi ana, tae atu ki ō rātau whānau.)

Tērā anō ētahi atu take aukati ka pā ki ētahi tāngata tokoiti. Ka whakamōhiohia atu ngā Kairēhita Kaipōti ko wai ēnei tāngata. Mēnā he pātai, āwangawanga rānei āu mō ētahi atu take aukati, waea atu ki 0800 ENROL NOW (0800 36 76 56), tirohia atu rānei tā mātau paetukutuku - elections.org.nz.

ME PĒHEA TAKU TONO KI TE RĒHITA TAKITARO?

Me whakakī noa i tētahi puka rēhita “Enrolling to vote: Application”.

HE AHA NGĀ MŌHIOHIO HEI TUKU MĀKU?

Tēnā whakautua ngā pātai katoa kei te puka rēhita kia pai ai tā mātau rēhita tika i a koe.

KI HEA AU TIKI PUKA RĒHITA?

- Whakakīa ka tuku mā te mērā i te tono kei muri o tēnei pukaiti, ā, ka tukuna atu e mātau he puka rēhita ki a koe.
- Kei ngā PostShop mō te koreutu.
- Waea kore utu mai ki a mātau i 0800 ENROL NOW (0800 36 76 56), ā, ka tukuna tētahi ki a koe.
- Patowaea kore utu i tō ingoa me tō wāhi noho ki 3676 ka tukuna tētahi ki a koe.
- Tonoa atu, tāhia tētahi rānei mai i tā mātau paetukutuku i elections.org.nz.

Ina oti tō whakakī i te puka heria atu ki tētahi PostShop, tukuna atu rānei mā te mēra (kore utu) ki:

FreePost 2ENROL

Electoral Enrolment Centre

Pouaka Poutāpeta 190

Te Whanganui-a-Tara 6140

KA TAEA E AU TE RĒHITA MĀ TE IPURANGI?

Āe, haere ki tā mātau paetukutuku – elections.org.nz – ka pato i te pātene “Enrol, check or update”. Me whai i ngā upane whakakī i ō taipitopito rēhita. Ka taea anō e koe te tiki ake me te tā i tō puka rēhita me ō taipitopito rēhita, te haina i tēnei ka tukuna atu hei whakatutuki i tō rēhitanga.

I tua atu i tēnei, ka taea e koe te tuku i te whakaaturanga, ā, ka whakahokia atu e mātau tētahi puka rēhita mōu ake hei tiro tiro māu, hei haina me te whakahoki mai. Ka taea anō e koe te tiro tiro i ō taipitopito rēhita i runga ipurangi i tā mātau paetukutuku.

KA TAEA E AU TE WHAKAHOU I AKU TAIPITOPITO MĀ TE IPURANGI?

Ka taea te whakahou ā-ipurangi i ō taipitopito rēhita ina whakakīa e koe, ā, kua whakaaehia e ngā Kairēhita Kaipōti, tētahi puka “Enrolling to vote: Application” tērā e whakaatu e hiahia ana te tangata ki tēnei ratonga. Me whai te kaitono i tētahi wāhitau īmēra.

Ka taea ngā whakahou taipitopito rēhita ipurangi mā tētahi takiuru igovt e āhei ai te tangata te whakamahi i ngā taipitopito takiuru ōrite hei toro atu ki ngā ratonga kāwanatanga ipurangi whānui – he haumarua te igovt me te tiaki i tō munatanga.

Ina whakauruhia tō rēhita ka whakapāngia koe mā tō wāhitau īmēra i runga i tō puka tono ki te whakatutuki i tō rēhitatanga me te ratonga ipurangi rēhita pōtitanga. Tērā pea me waihanga i tētahi takiru igovt, te whakamahi rānei i tō takiuru igovt mēnā kei a koe tētahi.

Ki te whakarite kāore koe i te hiahia whakahou i ō taipitopito rēhita mā te ipurangi, me whakamōhio koe i te Kairēhita Kaipōti kei te hiahia puta mai koe i te kōwhiringa whakarite mā te ipurangi. Ka whakaritea ō kōrero rēhita ki te whakaata i tēnei.

HE MĀORI AU NŌ AOTEAROA. KA TAEA E AU TE KŌWHIRI KI TĒHEA RĀRANGI AHAU?

Ka taea e koe te kōwhiri ko tēhea te rārangi mōu mēnā he Māori o Aotearoa koe, mā te haina i te wāhanga tōtika i runga i te puka rēhita. Ina whakaritea e koe tō kōwhiringa kāore e taea e koe te whakarerekē hei te kaupapa Kōwhiringa Māori rā anō e whai ake.

E wātea ana ētahi atu mōhiohio i tā mātau pukaiti “Enrolling to vote as a New Zealand Māori”.

HE HAUĀ AU. KA TAEA E AU TE TIKI ĀWHINA KI TE RĒHITA?

Mēnā he hauā koe ka taea e koe te tiki tangata ki te whakakī, te haina me te tuhi i te rā o te puka rēhita mōu. Engari:

- Me kaipōti rēhita te tangata – arā, kua rēhita ia i a ia anō.
- Me mātua tuhi ia ki tō puka ki te taha o tōna waitohu “He Kaipōti Hauā – i hainatia i raro i tana whakaū”.
- Tērā rānei, ka taea te whakakī i te puka mā tētahi tangata whai Mana Ture mōu. Me mātua tuhi ki tō puka ki te taha o tōna waitohu “He Kaipōti Hauā – Mana Ture”.

Mēnā he mate hinengaro tō tētahi o tō whānau, ka taea pea e koe te rēhita i a ia. Waea kore utu mai ki a mātau i 0800 ENROL NOW (0800 36 76 56) mō ngā kōrero.

KA AHAHIA TAKU PUKA RĒHITA INA WHAKAHOKIA ATU E AU?

Ka tiro tirohia e tō Kairēhita Kaipōti i tika te whakakīa mai. Mēnā kei te tika katoa, ka whakaurua tō ingoa ki te rārangi ingoa takitaro o te rohe pōti i noho koe mō te kotahi marama kua hipa atu. Ka tukuna atu e mātau tētahi whakamōhio tanga i te mēra hei whakamana i tō rēhita takitaro.

KA AHA INA EKE AU KI TE 18 TAU?

I tō whānau 18 ka rēhitahia koe hei kaipōti, ā, kāore koe e hiahia ki te whakakī puka atu anō. Ka tuhi te Kairēhita Kaipōti ki a koe ki te whakamōhio ki a koe kua whakaritea tō tono, ā, kua rēhitahia koe.

ME AHA AU MENA KA NEKE KAINGA NOHO AU?

I mua tata i te neketanga, whakakātia tētahi puka New Zealand Post “Mail Re-direction Request” i tētahi PostShop. Ka tukuna atu ō mēra ki tō kainga noho hou, ā, ka whakamōhiohia anō te Kairēhita Kaipōti kua neke koe.

Mēnā kei te rite tonu te rohe pōti o tō wāhi hou, ko tā te Kairēhita Kaipōti he whakahou noa iho i te rēhita me te tuku noa i te pānui whakamana.

Engari, mēnā kua neke koe ki tētahi rohe pōti hou, ka tukuna atu ki a koe tētahi puka rēhita kua whakakātia kēhia mai hei tiro tiro māu, hei haina me te whakahoki atu anō. Ina whiwhi te Kairēhita Kaipōti o tō rohe pōti hou i tō puka haina, ka rēhita i a koe me te tuku pānui whakamana ki a koe.

Mēnā kāore e kitea e te Kairēhita Kaipōti tō ingoa i runga i tētahi rārangi rēhita, ka tukuna atu tētahi puka rēhita ki tō wāhi noho hou.

I tua atu i tēnei, ka taea e koe te whakakā i tētahi puka rēhita hou, haere ki tā mātau paetukutuku rānei – elections.org.nz – me te whakahou i tō wāhi noho mā te ipurangi.

ME AHA AU MENA KA WHAKAREREKEHIA TOKU INGOA, TAKU MAHI RANEI?

Ki te whakarerekēhia e koe tō ingoa, tō mahi rānei me whakamōhio wawe ā-tuhi koe ki tō Kairēhita Kaipōti mō te rerekētanga. I tua atu, ka taea e koe te whakakā i tētahi rēhita hou, te whakahou rānei i tō taipitopito i tā mātau paetukutuku – elections.org.nz.

ME AHA AU MENA KA WAREWARE AU KI TE WHAKAHOU I NGA TAIPITOPITO MOKU?

Ki te wareware i a koe te whakahou i tō taipitopito tērā pea kāore e taea e mātau te whakapā atu ki a koe i te wā o tētahi kaupapa whakahou rēhita, ā, ka whakakorehia tō ingoa mai i te rārangi ingoa. Ā, me rēhita anō koe.

TĒNĀ RAWA ATU KOE MŌ TŌ PĀNUI I TĒNEI PUKAITI.

KO TĀ MĀTAU TŪMANAKO KUA WHAKAUTUA O PĀTAI KATOA MŌ TE RĒHITA KI TE PŌTI.

ME PEHEA TAKU TIKI MOHIOHIO ATU ANO?

Ka taea te tiki mōhiohio atu anō mō te rēhita ki te pōti mā te:

- toro ki tā mātau paetukutuku elections.org.nz
- waea kore utu ki 0800 ENROL NOW (0800 36 76 56)
- pānui i ngā pukaiti
 - Ngā mea katoa hei mōhio māu mō te rēhita ki te pōti*
 - Te rēhita ki te pōti hei Māori nō Aotearoa*
 - Ngā mea katoa hei mōhio māu mō te rārangi ingoa huna*

* kei ngā Postshop, kei ngā tari rānei a ngā Kairēhita Kaipōti.

KA TAEA E AU TE TIKI I ĒNEI MŌHIOHIO KI ROTO I ĒTAHI ATU REO?

E wātea ana tēnei pukaiti i ngā momo reo maha i tā mātau paetukutuku.

Electoral Enrolment Centre

New Zealand Post Limited

Pouaka Poutāpeta 190

Te Whanganui-a-Tara 6140

Waea: 0800 ENROL NOW
(0800 36 76 56)

Waea Whakahahua: (04) 801 0709

Īmēra: enrol@elections.org.nz

Paetukutuku: elections.org.nz